

**Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 9 hallituksen esityksestä
laiksi nuorista työntekijöistä**

Eduskunta on 23 päivänä kesäkuuta 1993 lähettänyt työasiainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 92 laiksi nuorista työntekijöistä.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina osastopäällikkö Matti Salmenperä työministeriöstä, neuvotteleva virkamies Olli Saarela ja pääsihteeri Hannu Tolonen opetusministeriöstä, lakimies Janne Metsämäki Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, asiamies Tapio Kuikko Teollisuuden ja Työnantajien Keskusliitosta, varatuomari Rauno Lindahl Liiketyönantajien Keskusliitosta, piiripäällikkö Jaakko Itäkannas Uudenmaan työsuojelupiiristä, johtava työvoimaneuvoja Pirkko Väyrynen Juuan työvoimatoimistosta, nuorisosihteeri Liisa Kortelainen Juuan kunnasta, lakimies Reijo Petrell Suomen 4H-liitosta, toiminnanjohtaja Mauri Upanne Lastensuojelun Keskusliitosta, pääsihteeri Janne Puumi Suomen Ammattiin Opiskelevien Keskusliitosta (SAKKI), kehitysohjaaja Timo Heinola Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssista, lastenohjelmien päällikkö Jussi-Pekka Koskiranta TV 2:n lastenohjelmista, työnjohtaja Oili Tuomainen Helsingin Nuorten Työpajasta ja puheenjohtaja Antero Paananen Suomenjoen seudun Marjanviljelijäin yhdistyksestä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki nuorista työntekijöistä, jolla korvattaisiin nuorten työntekijäin suojelusta annettu laki ja kotitaloustyöntekijäin työsuhteesta annetun lain nuoria työntekijöitä koskeva 4 luku. Ehdotettua lakia sovellettaisiin yleisesti alle 18-vuotiaisiin nuoriin työntekijöihin, jotka tekevät työtä työ- tai virkasuhteessa. Lain työn turvallisuutta ja terveellisyyttä koskevia säännöksiä sovellettaisiin myös muihin sellaisiin nuorten työntekotilanteisiin, joihin sovelletaan työturvallisuuslakia. Laki koskisi tältä osin esimerkiksi koululaisten työharjoittelua tai koulussa tehtäviä harjoituksia.

Lailla ajanmukaistettaisiin nuoria työntekijöitä koskevat säännökset siten, että 14-vuotiaat

peruskoululaiset saisivat työskennellä muulloinkin kuin koulujen lomien aikana. Esityksen mukaan tilapäinen ja lyhytkestoinen työnteko olisi heille sallittua myös koulun lukukausien aikana siten, että koululaiset voisivat työskennellä kouluaikana enintään kolme tuntia koulupäivinä ja yhteensä enintään 12 tuntia viikossa. Työn olisi oltava kevyttä, ja työaikaa ei saisi sijoittaa oppituntien ajaksi.

Esityksen mukaan myös alle 14-vuotiaat henkilöt yleistä alaikärajaa määrittämättä saisivat työskennellä tilapäisesti esiintyjinä tai avustajina taide-esityksissä sekä muissa vastaavanlaisissa tilaisuuksissa. Työskentely edellyttäisi kuitenkin työsuojeluviranomaisen yksittäistapauksessa antamaa lupaa.

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa entistä paremmin koulun ja työn yhdistäminen. Esityksessä mahdollistettaisiin yksilölliset poikkeamiset lain säännöksistä silloin, kun se on nuoren henkilön edun ja olosuhteiden kannalta tarpeellista. Esityksessä turvattaisiin samalla kuitenkin nuorelle työntekijälle riittävä työaikaosuus.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

Hallituksen esityksen ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisena ja puoltaa sen hyväksymistä. Valiokunnan mielestä esityksellä tuetaan nuorten mahdollisuuksia osallistua työelämään, josta saadut tiedot ja kokemukset osaltaan vaikuttavat heidän työhön suhtautumiseensa. Saaduista kokemuksista on hyötyä myös nuorten suunnatessa opintojaan tai tehdessään tulevia työtehtäviä koskevia ratkaisujaan.

Valiokunta korostaa, että vaikka tarkoitus on tehdä nuorten työssäkäyntiä koskevista säännöksistä joustavia, nuorten yritteliäisyyttä tukevia, on huolehdittava nuorten etujen valvonnasta. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, ettei nuorten työssäkäynti häitää täysipainoista ja tehokasta koulunkäyntiä ja opiskelua.

Valiokunta pitää 10 §:n mukaista työnantajan opetus- ja ohjausvelvollisuutta tärkeänä. Huomiota on kiinnitettävä myös henkistä rasitusta aiheuttavien työelämän alueiden, kuten lisääntyvän ns. hoivatyön, erityisvaatimuksiin. Töiden henkisen rasittavuuden arviointi on vaikeaa ja nuoret ovat kehitykseltään ja kestävyydeltään erilaisia.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kirjallinen työsopimus tai kirjallinen selvitys työsopimuksen ehdoista lisäisivät nuoren työntekijän turvaa ja selkeyttäisivät nuorelle, hänen huoltajalleen ja työnantajalle työn ehtoja. Kaikilla osapuolilla olisi jo työsuhteen alussa paremmat mahdollisuudet arvioida myös työn riskejä ja rasituksia. Kirjallinen muoto toimisi myös mallina tulevan työelämän toimintaperiaatteista. Eduskunnalle annetussa hallituksen esityksessä laiksi työsopimuslain 4 §:n muuttamisesta (HE 239) ehdotetaan työsopimuslakia muutettavaksi siten, että työnantajan tulisi antaa kahden kuukauden kuluessa työsuhteen alkamisesta työntekijälle kirjallinen selvitys työsuhteen keskeisimmistä ehdoista, milloin työsopimus on tehty suullisesti tai tiedot eivät sisälly kirjallisesti tehtyyn työsopimukseen ja työsuhte jatkuu vähintään yhden kuukauden.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta ehdottaa käsiteltävänä olevan nuoria työntekijöitä koskevan lakiehdotuksen 3 §:ää täydennettäväksi. Nuorelle työntekijälle on tämän tai työnteki-

jän huoltajan pyynnöstä annettava kirjallinen selvitys työsopimuksen ehdoista ennen sopimuksen tekemistä, jollei sopimusta tehdä kirjallisesti tai kysymys ole vain yhtä päivää koskevasta kotitaloustyöstä työnantajan kodissa.

Saadun selvityksen perusteella valiokunta ehdottaa 7 §:n 3 momentin alle 15-vuotiaan työajan sijoittelua ja kotitaloustyötä koskevien säännösten täydentämistä. Valiokunta katsoo, että työn järjestämisestä johtuvista painavista syistä alle 15-vuotiaan työaika voidaan sijoittaa kello 6:n ja 22:n väliseen aikaan. Valiokunnan mielestä muun muassa loma-aikana tehtävissä maatalous- ja puutarhatöissä olisi oltava mahdollista, että 14-vuotias marjanpoimija aloittaa työnsä aamulla yhdessä muiden kanssa ja noudattaa muutoinkin yleistä työskentelyaikataulua. Muutos mahdollistaa myös työnantajan kodissa kotitaloustyötä tekevän nuoren (kaikkien alle 18-vuotiaiden nuorten työntekijöiden) työajan sijoittamisen työntekijän suostumuksella kello 23:een asti, milloin erityinen syy sitä vaatii.

Valiokunta ehdottaa myös 16 §:n tarkistamista niin, että säännösten, määräysten ja päätösten nähtävänäpitovelvoite ei koske työnantajaa, jonka kodissa nuori työntekijä tekee kotitaloustyötä tilapäisesti.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

nuorista työntekijöistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 ja 2 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3 §

Työsopimus

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Työnantajan on esitettävä nuorelle työntekijälle tämän tai työntekijän huoltajan pyynnöstä kir-

jallinen selvitys työsopimuksen ehdoista ennen sopimuksen tekemistä, jollei sopimusta tehdä kirjallisesti tai kysymys ole vain yhtä päivää koskevasta kotitaloustyöstä työnantajan kodissa. (uusi)

2 luku

Työaika

4—6 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

7 §

Työajan sijoittelu

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Alle 15-vuotiaan työaika on sijoitettava kello 8:n ja 20:n väliseen aikaan. *Työn järjestämisestä johtuvista painavista syistä alle 15-vuotiaan työaika voidaan kuitenkin sijoittaa kello 6:n ja 22:n väliseen aikaan.*

Työnantajan kodissa kotitaloustyötä tekevän nuoren työntekijän työaika voidaan kuitenkin sijoittaa työntekijän suostumuksella kello 23:een asti, milloin erityinen syy sitä vaatii. (uusi)

8 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3 luku

Työn turvallisuus ja terveellisyys

9—11 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 luku

Erinäiset säännökset

12—15 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

16 §

Nähtävänäpito

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Edellä 1 momentissa säädetty nähtävänäpito ei koske työnantajaa, jonka kodissa nuori työntekijä tekee kotitaloustyötä vain tilapäisesti. (uusi)

17—19 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

20 ja 21 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 22 päivänä lokakuuta 1993

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Lindroos, jäsenet Håkämies, Koistinen, Komi, P. Leppänen,

Morri, Mäkipää, Nikula, Rimmi, J. Roos, Taina (osittain), Takala ja Viljamaa sekä varajäsenet Hiltunen ja Vanhanen.
